

Karar: Darbe suçundan müebbet hapis

Türkiye’de darbe suçu ilk kez mahkûm edildi. 12 Eylül 1980 darbesini yaptıkları gerekçesiyle Evren ve Şahinkaya hakkında müebbet hapis cezası verildi. Karar Yargıtay tarafından onanırsa iki eski generalin tüm askeri rütbeleri alınacak.

**Kenan Evren'in damadı ve avukatı karar sonrası Evren'in ne yaptığını anlattı...
Avukatı, "Dediklerimi anlamadı ve 'Konferansa mı katıldınız' diye sordu" dedi.**

Binlerce insanın gözaltına alındığı, yüzlercesinin işkencede öldüğü, çocukların idam edildiği 12 Eylül 1980 askeri darbesinden 34 yıl sonra darbenin başındaki Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya, suçlu bulundu. Dönemin Genelkurmay Başkanı olan, 7. Cumhurbaşkanı Evren ile dönemin Hava Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi üyesi Tahsin Şahinkaya, darbe yapmak, anayasayı ve TBMM’yi ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek suçlarından ayrı ayrı, bir kez ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm edildi. Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki davanın dünkü duruşmasına, Ankara GATA’da tedavi gören Evren ile İstanbul GATA’da bulunan Şahinkaya hastane odalarından telekonferans sistemiyle katıldı. Duruşma sürerken bir ara Evren’in tedavisi yapıldı. Sanıkları, avukatları Bülent Hayri Acar savundu.

Beraat istediler

Cumhuriyet Savcısı Erdinç Hakan Özdebakoğlu, mütalaasını tekrarlayarak iki sanığın da mahkum edilmesini isterken sanık avukatı Acar, müvekkillerinin kurucu iktidar olduklarını, bu nedenle cezalandırılmayacaklarını savundu ve beraatlerini istedi. Son sözleri sorulan Evren, avukatının savunmasına, “İştirak ediyorum”, Şahinkaya da, “Katılıyorum” dedi.

Kararı okuyan Mahkeme Başkanı Oktay Saday, sanıkların Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanı olarak dönemin Başbakanı Süleyman Demirel ile CHP lideri Bülent Ecevit’e verdikleri 2 Ocak 1980 tarihli muhtıra ile anayasayı ve TBMM’yi ortadan kaldırmaya, görevini yapmaya engellemeye teşebbüs suçunu işlediklerini belirtti. Mahkeme heyeti 12 Eylül 1980’de sanıkların aynı suçu işledikleri belirterek, Evren ve Tahsinkaya’yı önce suç tarihinde lehlerine olan Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 146/1 maddesi gereğince ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm etti.

İyi halden indirim uygulandı

Zincirleme suç maddesinin uygulanmasına yer olmadığına karar veren mahkeme, sanıkların duruşmadaki tavır ve hareketleri ile sağlık durumları ve yaşlarını dikkate alarak, takdiri indirimle birlikte cezaları müebbet hapse çevirdi.

Sanıklar hakkında yurtdışına çıkış yasağı şeklindeki adli kontrol kararı devam edecek. Mahkeme Başkanı Saday, kararın açıklanmasından sonra düşüncelerini soran gazetecilere, “Biz hâkim olarak kararımızı verdik. Kanaatimizi ve düşüncemizi belirtmeyiz” dedi. Kararın açıklanması salonda bulunan izleyiciler tarafından sevinçle karşılandı. İzleyiciler, “Bu daha

başlangıç mücadeleye devam darbeler halka hesap verecek" sloganı attı.

Milliyet gazetesi, 12 Eylül 1980 günü yıldırım baskı yapmıştı. 13 Eylül'de ise manşette Evren'in uzun bir açıklaması yer alıyordu.

İnfaz hastanede

Mahkemenin Evren ve Şahinkaya hakkında uygulanmasını istediği "Türk Silahlı Kuvvetleri'nden çıkarılmayı" düzenleyen Askeri Ceza Kanunu'nun (ACK) 30. Maddesi, bir yıldan fazla kesinleşmiş hapis cezasına mahkum edilerek hüküm giyen subayların TSK ile ilişkisinin kesilmesini, askeri rütbelerinin geri alınmasını ve memuriyetlerinin sona ermesini düzenliyor. Yargıtay kararı onarsa Evren ve Şahinkaya'nın rütbeleri sökülecek: aldıkları madalyaları da kullanamayacaklar. TSK'dan emekli olan Evren ve Şahinkaya'nın kazanılmış haklarına ise dokunulamayacak ve emekli maaşlarını almaya devam edecekler. Ancak askeri general lojmanlarında oturamayacaklar. Karar kesinleşirse sanıkların yaş ve sağlık durumları nedeniyle cezalarının infazına da hastanede devam edilebilecek.

Anayasaları yürürlükte

Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya'nın, darbeden sonra hazırlattıkları anayasa hükümleri uyarınca mahkûm olmaları ilginç bir durum oluşturdu. 1982 Anayasası, Evren ve Şahinkaya'nın bulunduğu Milli Güvenlik Konseyi'nce hazırlanmış ve referanduma sunulurken kabul edilmişti. Birçok kanun ve yönetmelik bu anayasa uyarınca hazırlandı ve anayasa gibi bu kanunlar da hâlâ yürürlükte. Evren ve Şahinkaya, kurucusu oldukları hukuki sistem tarafından suçlanıp, cezalandırılmış oldu. İktidar da hala yüzde 10 barajı dahil, darbe dönemi düzenlemelerinin kaldırılmaması nedeniyle eleştiriliyor.

Referandumdan davaya

12 Eylül davasında Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya'nın cezalandırılmasına giden süreç, 12 Eylül 2010'da yapılan referandumun kabul edilmesiyle başladı. Referandumla birlikte 12 Eylül 1980 askeri müdahalesini gerçekleştirenlerin yargılanamayacağını öngören anayasanın geçici 15. maddesi kaldırıldı. Geçici 15. maddenin yanı sıra darbe, muhtıra gibi demokrasi dışı müdahalelerin gerekçesi gösterilen Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) İç Hizmet Kanunu'nun 35. maddesini de Meclis kaldırdı. Referandumun ardından suç duyuruları üzerine savcılık, 2012'de davayı açtı.

Hakkında idam kararı verilen 17 yaşındaki Erdal Eren'in bir günde yaşı büyütüldü. Eren, hemen ardından idam edildi.

Akıllarda o son bakış kaldı

12 Eylül 1980 askeri darbesinin bilançosu ağır oldu. 650 bin kişi gözaltına alındı. 1 milyon 683 bin kişi fişlendi. Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı. 7 bin kişi için idam istendi. 517 kişiye idam cezası verildi. 50'si asıldı. Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi. 144 kişi kuşkulu bir şekilde, 14 kişi açlık grevinde öldü. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu. İdam edilenler arasında 17 yaşında olduğu için yaşı büyütülerek asılan Erdal Eren de vardı. Evren ve Şahinkaya'nın mahkûmiyetinin ardından 12 Eylül döneminde cezaevlerinde sistematik işkence yapıldığına ilişkin soruşturma ise devam ediyor.

Haberi alınca ne yaptılar?

Algısı kapalı kararı anlamadı

Kenan Evren'in damadı Erkan Gürvit, kararı aldıkları anı anlattı: Kararı anlamadı. Algılasa çok üzülürdü. Algısı açıkken, 'Biz niye bu duruma geldik' diye serzenişte bulunuyordu. Hukuk herkese lazım olur

12 Eylül darbesini yapan Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya'nın müebbet hapse mahkûm oldukları davadan sonra gözler artık sonraki gelişmelere çevrildi. 7. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in damadı Erkan Gürvit, GATA'da yatan ve sağlık durumunun iyi olmadığını söylediği Evren'in yakında 98 yaşına gireceğine dikkati çekerek, "Kararı anlamadı. Algılasa çok üzülürdü. Algısı açıkken, 'Niye bu duruma geldik' diye serzenişte bulunuyordu. Davanın hukuksuz olduğuna inanıyordu. Halkoyuyla anayasanın kabul edildiğini söylüyordu. Hukuk herkese lazım olur. Darbe ne kadar kötüyse hukuksuzluk da o kadar kötüdür" dedi.

Evren'in en yakınındaki isim olan damadı Gürvit, zaten birçok şeyi algılayamayan Evren'in kararı da algılayamadığını ve bu nedenle yorum yapamadığını söyledi.

Kararı anlamayan Evren'in dava konusunda ise tepkili olduğu öğrenildi. Gürvit, bir dönem için Evren için sıkça söylenen "Hukuk herkese lazım olur" sözünü de anımsatarak, "Sağlık durumu iyi değil. Biz hocalarla, avukatlarla konuştuk. Bu dava açılmaz. Evren ve Şahinkaya, mevcut sistemi kuran irade. Darbe ne kadar kötüyse hukuksuzluk da o kadar kötüdür" yorumunu yaptı.

Teşekkür etti

Evren'in kararı kendisine söyleyen avukatı Bülent Acar'ın dediklerini de anlamadığı ve "Konferansa mı katıldınız?" sorusunu yönelttiği, daha iyi durumda olduğu belirtilen Şahinkaya'nın ise, "Teşekkür ederim, siz görevinizi yaptınız" değerlendirmesinde bulunduğu bildirildi.

İki sanığın avukatı Bülent Acar, bu kişilerin darbe yapıp yapmadığına değil hukuka dikkat etmek gerektiğini belirtti. Acar, "Hukuken bu kişiler, doğru da gelse yanlış da irite de etse Türkiye'deki hukuken en yüksek teminata sahip kişilerdir" yorumunu yaptı.

'Anayasaya göre yargılanamazlar'

Kenan Evren ve Tahsin Şahinkaya'nın avukatı Bülent Acar, ilk duruşmadan bu yana ısrarla sürdürdüğü savunmasını anımsatarak, şunları söyledi: "Herkes layık olduğu rejimle yönetilir. Bunlar darbeci, tamam. Mahkeme de bunu kabul etti, tamam. Ama Anayasa yapılmış, yürürlükte. TBMM çalışıyor. Bu kurumlar, Cumhurbaşkanı, Başbakan, yetkisini 61 Anayasası'ndan mı alıyor. 82 Anayasası yoksa Cumhurbaşkanı, Başbakan da yok. 82 Anayasası varken nasıl yargılasın? Olabilir mi bu? Fiili olarak görev yapıyor herkes o zaman. Bugün insanları fiilen yargılatanlar, yarın fiilen yargılanmaya mahkûmdurlar. Rüzgâr eken fırtına biçer. Yargıtay onarsa ihtilal anlamı taşır bu kararı. Anayasanın fiilen uygulanmasını engellersen bu suç oluşur diyor. Bu kişiler değil, kararı verenler suç işlemiş olur. İrite etse de söyleyeceğim; Bu iki kişi Türk pozitif hukukunun kurucu babalarıdır. En teminatlı kişi Türkiye'de aslında bu iki kişidir. Bu iki kişiye bunu yaparsanız, herkes herkese istediğini yapar."

Video için tıklayınız